

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

2023-12-04

Ärendenummer NV-08586-23

Naturvårdsverkets synpunkter på Konjunkturinstitutets Miljöekonomiska rapport 2023 – Fördelningseffekter av miljö- och klimatpolitik

Årets miljöekonomiska rapport från Konjunkturinstitutet (KI) fokuserar på fördelningseffekter av miljö- och klimatpolitik.

Naturvårdsverket har getts möjlighet att lämna synpunkter och att meddela eventuella avvikande meningar på utkast av rapporten, men har getts mycket begränsad tid för detta. Vi vill gärna inkluderas tidigare i processen för att ha bättre möjligheter att konstruktivt kunna bidra till arbetet. Inför kommande miljöekonomiska rapport bistår vi även gärna i val av ämne. Naturvårdsverkets synpunkter utgår från ett utkast av rapporten som är daterat 2023-11-29. I detta yttrande tar vi upp några övergripande punkter, vilket inte betyder att Naturvårdsverket instämmer i alla detaljer i övriga slutsatser i rapporten.

Naturvårdsverket tycker att det är mycket positivt att KI lyfter ämnet fördelningseffekter av miljö- och klimatpolitik, samt resonerar om vikten av acceptans för klimatpolitiska styrmedel och åtgärder. Rapporten belyser viktiga aspekter och ger nya insikter som berikar styrmedelsdiskussionen inom området, även om vi noterar att KI:s avgränsning till att analysera klimatpolitikens ekonomiska effekter är snäv i förhållande till regeringsuppdraget.¹ Rapporten visar även på behovet av att ta fram transparenta beslutsunderlag som visar hur olika grupper påverkas av klimatpolitiken.

En central slutsats i rapporten, som Naturvårdsverket delar, är att de fördelningseffekter som kan uppstå till följd av klimatpolitiska styrmedel eller åtgärder bör hanteras genom annan politik. Samhällsekonomiskt effektiva policypaket består av kostnadseffektiva klimatstyrmedel i kombination med andra fördelningspolitiskt kompensierande åtgärder (kompensationsåtgärder).

¹ Ur KI:s regleringsbrev för 2023: Myndigheten ska i arbetet med den årliga rapporten om miljöpolitikens samhällsekonomiska aspekter ge Naturvårdsverket tillfälle att lämna synpunkter på rapporten. Eventuella avvikande meningar ska framgå av rapporten. Rapporten ska bl.a. behandla den ekonomiska politikens kort- och långsiktiga effekter på möjligheterna att uppfylla de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen och på en i övrigt miljömässigt hållbar utveckling. Rapporten ska publiceras senast den 31 december 2023.

Fördelningseffekter av miljö- och klimatpolitiska styrmedel ska inte kompenseras genom att sänka ambitionsnivån i miljö- och klimatpolitiken.

KI nämner att fördelningseffekterna påverkas av hur ambitiösa klimatmålen är. Här hade analysen tjänat på att lyfta fram att det även finns en alternativkostnad för att *inte* ställa om och att även den kostnaden kan ha fördelningsspolitiska effekter.

Naturvårdsverket vill lyfta att olika styrmedel fyller olika syften och att det är en kostnadseffektiv mix av kompletterande styrmedel som kommer att behövas för att nå de klimatpolitiska målen. Ett alltför snävt fokus på styrmedel som syftar till att direkt minska utsläppen riskerar att ta fokus från de möjliggörande styrmedel och åtgärder som behövs för att underlätta klimatomställningen. KI hade i större utsträckning kunnat lyfta behovet av olika typer av styrmedel och diskutera fördelningseffekter av klimatpolitiken som helhet. Kompletterande styrmedel kan ofta påverka olika gruppers möjlighet att svara på ett generellt styrmedel, såsom en koldioxidskatt, och kan därmed förändra fördelningseffekterna och acceptansen av den förda politiken.

Resultaten av KI:s analys av fördelningseffekter fokuserar på hushåll som äger bil respektive inte äger bil vilket är intressant. Naturvårdsverket bedömer att det är centralt att synliggöra proportionerna av fördelningseffekterna, så att det blir tydligt vilka och hur många hushåll som faktiskt gynnas och missgynnas av miljö- och klimatpolitik.

Slutligen vill Naturvårdsverket framhålla att fördelningseffekter i större utsträckning bör inkluderas i de beslutsunderlag som myndigheter tar fram och att det behövs mer analys av lämpliga kompensationsåtgärder. Detta är inte unikt för miljö- och klimatområdet utan gäller alla politikområden. KI:s rapport ger en bra grund för det fortsatta arbete som behövs på det här området. Vi uppmuntrar därför att lämpliga myndigheter får i uppdrag att analysera fördelningseffekter och ta fram konkreta förslag på kompensationsåtgärder, för att öka genomförbarheten av miljö- och klimatpolitiken.